

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

DRET ROMÀ I LA SEVA RECEPCIÓ A EUROPA

Coordinació: COCH ROURA, NÚRIA

Any acadèmic 2016-17

Informació general de l'assignatura

Denominació	DRET ROMÀ I LA SEVA RECEPCIÓ A EUROPA			
Codi	101801			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Doble Titulació: Grau en Dret i Grau en Administració i Direcció d'Empreses	1	TRONCAL	Presencial
	Grau en Dret	1	TRONCAL	Presencial
Nombre de crèdits ECTS	6			
Grups	2GG,3GM			
Crèdits teòrics	4.2			
Crèdits pràctics	1.8			
Coordinació	COCH ROURA, NÚRIA			
Departament/s	DRET PRIVAT			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	40% presencial: 60 hores 60% no presencial: 90 hores			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	LES CLASSES S'IMPATIRAN EN CATALÀ.			
Distribució de crèdits	JAUME MANUEL: 1,5 TERESA PERALTA: 12			
Horari de tutoria/lloc	TERESA PERALTA DILLUNS DE 12 A 14 H. DIMARTS DE 11 A 14 H. DIMARTS DE 19 A 20 H. despatx 3.09 JAUME MANUEL DIMARTS DE 18 A 20 despatx 3.10			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
COCH ROURA, NÚRIA	nuria.coch@dpriv.udl.cat	13,8	

Informació complementària de l'assignatura

Es recomana consultar cada dia el pla de treball per saber els temes i activitats que es desenvoluparan. També cal que mireu la web de dret romà a "recursos dret romà", especialment pels temes d'accions.

Els llibres recomanats per a la preparació de l'assignatura són:

Miquel, J. Història del derecho romano.

Miquel J. Dret privat romà

Aquests manuals recullen fidelment l'orientació seguida a classe, la qual cosa no obsta que els alumnes puguin preparar la matèria del programa amb altres manuals.

Objectius acadèmics de l'assignatura

1. Explicar les institucions jurídiques romanes
2. Percebre l'evolució històrica de les institucions jurídiques
3. Explicar la influència del dret romà en el dret modern europeu
4. Aplicar els coneixements de la matèria a la pràctica
5. Utilitzar la terminologia tecnico-jurídica pròpia de la matèria

Competències

Competències específiques:

1. Correcta comunicació oral i escrita en el llenguatge tècnic
2. Capacitat d'anàlisi i síntesi
3. Demostrar coneixement de les característiques, esquemes conceptuals, institucions i procediment del sistema jurídic
4. Capacitat per identificar i interpretar les fonts del dret
5. Capacitat per construir una decisió jurídica raonada
6. Capacitat per assessorar en les possibles solucions respostes a un problema jurídic i per a dissenyar estratègies que condueixen a les distintes solucions

- Capacitat per assessorar sobre les possibles respostes a un problema jurídic, en diversos contextos, i dissenyar estratègies que condueixin a les diferents solucions

Objectius

- Aplicar els coneixements de la matèria a la pràctica

- Demostrar coneixement de les característiques, esquemes conceptuals, institucions i procediments del sistema jurídic

Objectius

- 1. Explicar les institucions jurídiques romanes
- 2. Percebre l'evolució històrica de les institucions jurídiques
- 3. Explicar la influència del dret romà en el dret modern europeu
- 4. Aplicar els coneixements de la matèria a la pràctica
- 5. Utilitzar la terminologia tecnico-jurídica pròpia de la matèria

- Capacitat per identificar i interpretar les fonts del dret vigent

Objectius

- Explicar les institucions jurídiques romanes
- Aplicar els coneixements de la matèria a la pràctica
- Percebre l'evolució històrica de les institucions jurídiques
- Explicar la influència del dret romà en el dret modern Europeu

- Capacitat per construir una decisió jurídica raonada

Objectius

- Aplicar els coneixements de la matèria a la pràctica

Competències transversals de la titulació-Competències Genèriques:

- Correcta Comunicació Oral i Escrita en el llenguatge tècnic

Objectius

- Utilitzar al terminologia tecnico-jurídica pròpia de la matèria

- Capacitat d'anàlisi i síntesi (C. Instrumental)

Objectius

- 1. Explicar les institucions jurídiques romanes
- 2. Percebre l'evolució històrica de les institucions jurídiques
- 3. Explicar la influència del dret romà en el dret modern europeu
- 4. Aplicar els coneixements de la matèria a la pràctica

Continguts fonamentals de l'assignatura

EL PROGRAMA DE L'ASSIGNATURA ESTÀ DIVIDIT EN CINC UNITATS O MÒDULS TEMÀTICS:

INTRODUCCIÓ

MÒDUL PRIMER: HISTÒRIA DEL DRET ROMÀ

1. Època de l'estat-ciutat: el dret romà arcaic

2. Època de l'Imperi universal: dret pre-clàssic i clàssic
3. L'Estat romà tardà i el dret post-clàssic
4. La recepció del dret romà a Europa.

INSTITUCIONS DE DRET PRIVAT

MÒDUL SEGON: DRET DE PERSONES, FAMÍLIA I SUCCESSIONS

MÒDUL TERCER: ACCIONS

MÒDUL QUART: DRETS REALS

MÒDUL CINQUÈ: DRET D'OBLIGACIONS I CONTRACTES

DRET ROMÀ I LA SEVA RECEPCIÓ A EUROPA

PROGRAMA DE L'ASSIGNATURA

INTRODUCCIÓ

1. Concepte de dret romà
2. Justificació de l'assignatura
3. L'ensenyament del dret romà
 - a. A l'Europa occidental
 - b. Als països de l'Est

CONCEPTES GENERALS

1. Concepte de dret
 - a. Principis dogmàtics fonamentals
 - b. Conceptes romans: *ius*, *iuris praecepta*, *ius-fas*
2. Classificacions romanes del dret objectiu:
 - a. De caràcter històric: *ius-lex*, *ius civile-ius honorarium*, *ius civile-ius gentium-ius naturale*, *ius scriptum-ius non scriptum*
 - b. De caràcter sistemàtic: *ius publicum-ius privatum*, *ius commune-ius singulare*, *beneficia* i *privilegia*

BLOCS TEMÀTICS

PRIMERA UNITAT: HISTÒRIA DEL DRET ROMÀ

TEMA I : HISTÒRIA CONSTITUCIONAL ROMANA

1. Periodització

-Època de l'estat-ciutat: dret romà arcaic (des del segle VIII a.

de C. fins al primer terç del segle III a. de C.)

-Època de l'imperi universal: dret preclàssic i clàssic (des del segle III a.de C. fins al primer terç del segle III d. de C.)

-L'estat romà tardà: dret postclàssic (des del segle III d. de C.

fins al segon terç del segle VI)

1. Organització política i les fonts de producció del dret

-Monarquia: (des del 753 a.de C. fins al 509 a.de C.)

-República: (des del 509 a. de C. fins al 27 a. de C.)

-Principat: (des del 27 a. de C. fins al 235 d. de C.)

-Dominat: (des del 235 d. de C. fins al 476 Occident)

TEMA II: EUROPA I LA RECEPCIÓ DEL DRET ROMÀ

1. Concepte de recepció
2. Etapes en la recepció del dret romà
3. La recepció a Itàlia
4. La recepció a Espanya
5. La recepció a França
6. La recepció a Alemanya
7. La recepció a Anglaterra

SEGONA UNITAT: DRET DE PERSONES, FAMÍLIA I SUCCESSIONS

TEMA III : LA PERSONA I LA CAPACITAT JURÍDICA

1. La persona: capacitat jurídica i capacitat d'obrar
2. La persona física i la persona jurídica
3. Els tres *status*

TEMA IV: EL DRET DE FAMÍLIA I EL DRET DE SUCCESSIONS

DRET DE FAMÍLIA

1. Configuració de la família romana
2. El matrimoni
3. Règim de béns del matrimoni

DRET DE SUCCESSIONS

1. Conceptes fonamentals: *successio*, *hereditas*, *bonorum possessio*
2. Evolució històrica del dret hereditari
3. La successió intestada
4. La successió testamentària
5. La successió forçosa
6. Els principis del dret successori romà

TERCERA UNITAT: LES ACCIONS

TEMA V: EL PROCEDIMENT CIVIL ROMÀ: IDEES GENERALS

1. Autoajuda
2. Protecció jurídica de l'estat: *iudicium*, *actio*
3. Èpoques en la història del procés civil romà

TEMA VI: LES ACCIONS DE LLEI

1. Característiques generals
2. Les diferents *legis actiones*: *legis actio sacramento*, *per iuducis arbitrive postulationem*, *per conductionem*, *per manus iniunctionem* i *per pignoris capionem*.

TEMA VII: EL PROCEDIMENT FORMULARI

1. Origen històric
2. Estructura de la fórmula: *intentio*, *demonstratio*, *condemnatio*, *adiudicatio* i *praescriptio*
3. Classes de fórmules
4. Les fases del procediment formulari:
 - a. La fase *in iure*: iniciació i marxa del procés fins a la *litis contestatio* i la *litis contestatio*

b. La fase *apud iudicem*: compareixença, la prova i la sentència

TEMA VIII: LA COGNITIO EXTRAORDINEM

1. Característiques i antecedents
2. El plet fins al període de prova
3. La prova
4. Sentència i recursos
5. Execució de la sentència

QUARTA UNITAT: ELS DRETS REALS

TEMA IX: LES COSES

1. Les coses i la seva classificació
2. Concepte de cosa
3. Classes de coses: *res intra* i *extra commercium*, *res intra* i *extra patrimonium*, *res Mancipi* i *nec Mancipi*, coses mobles i immobles, coses fungibles i no fungibles, divisibles i indivisibles, simples i compostes, principals i accessòries, els fruits

TEMA X: ELS DRETS REALS

1. Concepte i posició històrica d'aquesta categoria
2. Antítesi entre drets reals i obligacions
3. Classificació dels drets reals : concepte i característiques de cada dret real

TEMA XI: LA PROPIETAT

1. La propietat
2. Concepte, evolució històrica i formes de propietat
3. La copropietat
4. Limitacions
5. Protecció de la propietat

TEMA XII: L'ADQUISICIÓ DERIVATIVA DE LA PROPIETAT

1. *Mancipatio*
2. *In iure cessio*
3. *Traditio*

TEMA XIII: LA USUCAPIO

1. Les XII Taules i el règim de l'*usus*
2. Dret clàssic: *usucapio* i *longi temporis praescriptio*
3. La *usucapio* en el dret postclàssic i justinianeu

TEMA XIV: L'ADQUISICIÓ ORIGINÀRIA DE LA PROPIETAT

1. Ocupació i tresor
2. *Accessio*
3. Especificació
4. *Confusio* i *conmixtio*
5. Adquisició dels fruits

TEMA XV: LA POSSESSIÓ

1. Concepte i classes
2. Adquisició i pèrdua de la possessió
3. Tutela de la possessió

CINQUÈNA UNITAT: DRET D'OBLIGACIONS I CONTRACTES

TEMA XVI: L'OBLIGACIÓ

1. Concepte i origen històric
2. Contingut i requisits de la prestació
3. Lloc i temps de la prestació
4. Classificació de les obligacions:
 - a. Pel seu objecte: genèriques, específiques i alternatives, divisibles i indivisibles i pecuniàries
 - b. Pels subjectes: ambulatòries, parciàries, cumulatives i solidàries
 - c. Pel vincle: civils i honoràries, civils i naturals

TEMA XVII: FONTS DE LES OBLIGACIONS

1. Idea i classificació
2. El contracte
3. Classificació dels contractes:
 - a. Els contractes reals: mutu, comodati, dipòsit, penyora

Apèndix: contractes innominats

- a. Els contractes formals: contractes verbals i contractes literals
- b. Els contractes consensuals: compravenda, *locatio-conductio*, societat, mandat

EL QUASICONTRACTE

1. *Negotiorum gestio*
2. Enriquiment injustificat

LES OBLIGACIONS EX DELICTO

1. Obligacions provinents d'actes il·lícits
2. Delictes civils: *furtum*, *rapina*, *iniuria*, *damnum iniuria datum*
3. Els anomenats quasidelictes

Els llibres especialment recomanats per a la preparació d'aquest programa són: MIQUEL J., HISTORIA DEL DERECHO ROMANO i MIQUEL J., DRET ROMÀ PRIVAT. Aquests manuals recullen fidelment l'orientació seguida a classe, la qual cosa no obsta que els alumnes puguin preparar la matèria del programa amb altres manuals.

Eixos metodològics de l'assignatura

L'eix bàsic de l'assignatura és la classe magistral seguida de les pràctiques corresponents a cada tema del programa.

En les classes pràctiques l'alumne aprendrà a aplicar la teoria a la pràctica de cara a una millor assimilació de la matèria.

L'avaluació de l'aprenentatge de tota l'assignatura es farà mitjançant dos proves escrites teòriques amb la corresponent prova pràctica.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

PLANIFICACIÓ DOCENT CURS 2015/2016

DATES (setmanes)	DESCRIPCIÓ	ACTIVITAT PRESENCIAL	HTP (hores)	ACTIVITAT TREBALL AUTÒNOM	HTNP (hores)
SETEMBRE 14	JORNADA D'ACOLLIDA				
15	PRESENTACIÓ ASSIGNATURA VISIÓ GENERAL HISTÒRICA	CLASSE MAGISTRAL	1	ESTUDI	2
21 22	HISTÒRIA	CLASSE MAGISTRAL	1	ESTUDI	2
OCTUBRE 5 6	DRET DE LES PERSONES	CLASSE MAGISTRAL	1	ESTUDI	2
		PRÀCTICA	1		1
13	DRET DE PERSONES	CLASSE MAGISTRAL	2	ESTUDI	
		PRÀCTICA	1		1
19 20	DRET DE FAMÍLIA	CLASSE MAGISTRAL	2	ESTUDI	2
		PRÀCTICA	1		1
26 27	SUCCESSIONS	CLASSE MAGISTRAL	2	ESTUDI	2
		PRÀCTICA	1		1
NOVEMBRE 3 4	SUCCESSIONS	CLASSE MAGISTRAL	2	ESTUDI	2
		PRÀCTICA	1		1
NOVEMBRE 9 13 (DOBLE)	PROVA ESCRITA TEÒRICA PROVA ESCRITA PRÀCTICA	PRIMER PARCIAL TEÒRIC I PRIMER EXAMEN PRÀCTIC	2	ESTUDI	20
16 17	PROCÉS DRETS REALS	CLASSE MAGISTRAL	2	ESTUDI	2
		PRÀCTICA	1		1
23 24	PROCÉS DRETS REALS	CLASSE MAGISTRAL	2	ESTUDI	2
		PRÀCTICA	1		1

DESEMBRE 1	DRETS REALS	CLASSE MAGISTRAL	1	ESTUDI	2
		PRÀCTICA			
7	DRETS D'OBLIGACIONS I CONTRACTES	CLASSE MAGISTRAL	2	ESTUDI	2
		PRÀCTICA	1		1
14 15	DRETS D'OBLIGACIONES I CONTRACTES	CLASSE MAGISTRAL	2	ESTUDI	2
		PRÀCTICA	1		1
21 22	DRETS D'OBLIGACIONS I CONTRACTES		2	ESTUDI	1
		PRÀCTICA	1		1
GENER 14	PROVA ESCRITA TEÒRICA PROVA ESCRITA PRÀCTICA	SEGON PÀRCIAL TEÒRIC SEGON EXAMEN PRÀCTIC	2	ESTUDI	20

Sistema d'avaluació

AVALUACIÓ CONTINUADA

OBJECTIUS	ACTIVITAT D'AVALUACIÓ	CRITERIS	PONDERACIÓ
1,2,3,4,5	PRIMER EXAMEN PARCIAL TEÒRIC	PROVA ESCRITA TIPUS TEST	40%
1,2,3,4,5	SEGON EXAMEN PARCIAL TEÒRIC	PROVA ESCRITA TIPUS TEST	40%
4,5,6	PRIMER EXAMEN PRÀCTIC	PROVA ESCRITA PRÀCTICA	10%
4,5,6	SEGON EXAMEN PRÀCTIC	PROVA ESCRITA PRÀCTICA	10%

AVALUACIÓ CONTINUADA: L'assignatura estarà dividida en 5 blocs temàtics:

1. Història (tema I) (primer parcial)
2. Persona, Família i Successions (primer parcial)
3. Procés (segon parcial)
4. Drets reals (segon parcial)
5. Obligacions i contractes (segon parcial)

A) AVALUACIÓ CONTINUADA:

1. PROVA ESCRITA: Dos exàmens escrits teòrics tipus test i dos exàmens pràctics: 4 exàmens. El resultat de l'avaluació estarà en funció de la qualificació obtinguda en els dos exàmens escrits teòrics i en els dos exàmens de pràctiques. El primer parcial i l'examen pràctic es farà a la meitat de curs i el segon parcial i

l'examen pràctic al final de curs . Representaran respectivament el 40% més el 10 % i el 40%. i el 10%. Per aprovar l'assignatura, una vegada feta la mitjana dels quatre exàmens s'ha de tenir com a mínim un 5. Es farà la recuperació del primer i segon parcial teòric que representa el 80% de l'avaluació.

Els alumnes s'examinaran dels temes d'història, persona, família i successions en el primer parcial, i de la part d'accions, drets reals i obligacions i contractes en el segon. Els alumnes que vulguin poden fer la recuperació del primer i segon parcial teòrics. El percentatge per considerar a un alumne com a presentat ha de ser del 40% de l'assignatura.

2. ACTIVITATS: Consistiran en fer pràctiques a classe encaminades a la preparació dels exàmens de pràctiques. L'alumnat pot fer auto-avaluació de les pràctiques proposades a classe per saber el nivell de resultats que va assolint. Si es fan les pràctiques a classe amb un resultat satisfactori contarán 0.5 cada part i per tant a l'examen pràctic solament haurà de contestar una pregunta en lloc de dos. Si no s'han fet les pràctiques a classe o aquestes no tenen un nivell satisfactori l'alumne s'haurà d'examinar de dos preguntes pràctiques a cad'un dels exàmens pràctics.

3. TREBALL VOLUNTARI: La recepció del dret romà a Europa, puntuació màxima 0,2.

AVALUACIÓ DE RECUPERACIÓ: Examen de recuperació del primer parcial (40%) i del segon parcial (40%). Si algun alumne vol pujar la nota també es pot presentar a la recuperació (el resultat de fer l'examen de recuperació no perjudicarà en cap cas a l'alumne).

B) AVALUACIÓ ESPECIAL: La normativa d'avaluació de l'estudiantat preveu que els alumnes que justifiquin per motius laborals que no poden seguir l'avaluació continuada tenen dret a fer un examen final (coincidirà amb el segon parcial). LA DATA MÀXIMA PER OPTAR A L'EXAMEN FINAL PER RAONS DE TREBALL ÉS a finals d'octubre.

CALENDARI ACTIVITATS AVALUABLES

GRAU EN DRET 9 DE NOVEMBRE DE 10 A 12 H.(- 1.03/-1.04 FDE) DOBLE GRAU 13 DE NOVEMBRE DE 10 A 12 H. (- 1.02 FDE)	PRIMERA PROVA ESCRITA TEÒRICA I PRÀCTICA PRIMERA PROVA ESCRITA TEÒRICA I PRÀCTICA	PRIMER PARCIAL TEÒRIC I PRÀCTIC PRIMER PARCIAL TEÒRIC I PRÀCTIC	1H CADA PROVA	ESTUDI	20 Hores
GRAU EN DRET 14 GENER DE 10 A 12 H. (- 1.03/-1.04 FDE) DOBLE GRAU 14 GENER DE 12 A 14 H. (- 1.03 FDE)	SEGONA PROVA ESCRITA TEÒRICA SEGONA PROVA ESCRITA PRÀCTICA	SEGON PARCIAL TEÒRIC SEGON EXAMEN PRÀCTIC	1 H. CADA PROVA	ESTUDI	20
RECUPERACIONS GRAU EN DRET 29 GENER DE 12 H. A 14 H. (- 1.03/-1.04 FDE) DOBLE GRAU 25 GENER DE 16 A 18 H. (0.35/0.36 FDE)	PRIMERA PROVA ESCRITA TEÒRICA SEGONA PROVA ESCRITA TEÒRICA	PRIMER PARCIAL TEÒRIC SEGON PARCIAL TEÒRIC	1 H CADA PROVA TEÒRICA	ESTUDI	20

MATERIALS

PROGRAMA I ESQUEMES COMPLEMENTARIS DE L'ASSIGNATURA I CASOS PRÀCTICS (Els esquemes i el programa es podran consultar durant les proves).

Bibliografia i recursos d'informació

BIBLIOGRAFIA BÀSICA :

HISTÒRIA DEL DRET ROMÀ:

- MIQUEL J. (1991): HISTORIA DEL DERECHO ROMANO
- KUNKEL W. (1982): HISTORIA DEL DERECHO ROMANO
- ARANGIO RUIZ V. (1980): HISTORIA DEL DERECHO ROMANO
- DE FRANCISCI (1954): SÍNTESIS HISTÓRICA DEL DERECHO ROMANO
- ARIAS RAMOS/ARIAS BONET (1979): COMPENDIO DE DERECHO PÚBLICO ROMANO E HISTORIA DE LAS FUENTES
- FERNÁNDEZ DE BUJÁN A. (2005): DERECHO PÚBLICO ROMANO.
- FERNÁNDEZ DE BUJÁN A. (2010) : HISTÒRIA DEL DERECHO ROMANO.
- ZIMMERMANN, R. (2009): EUROPA Y EL DERECHO ROMANO.
- STEIN P. (1999): LE DROIT ROMAIN ET L'EUROPE.
- SOLIDORO C. (2003): LA TRADIZIONE ROMANISTICA NEL DIRITTO EUROPEO, 2 VOL.
- SIRVENT C. (2006): SISTEMAS JURÍDICOS CONTEMPORÁNEOS.

INSTITUCIONS DE DRET PRIVAT:

- MIQUEL J. (1996): DRET PRIVAT ROMA.
- JÖRS/KUNKEL (1966): DERECHO PRIVADO ROMANO.
- KASER M. (1968): DERECHO ROMANO PRIVADO.
- IGLESIAS J. (1999): DERECHO ROMANO PRIVADO.
- ARIAS RAMOS/ARIAS BONET (1986): DERECHO ROMANO, 2 VOLS.
- D'ORS A. (1992): DERECHO ROMANO PRIVADO.
- GARCÍA GARRIDO M. (1985): DERECHO PRIVADO ROMANO.
- FERNÁNDEZ DE BUJÁN A. (2008): DERECHO PRIVADO ROMANO.

PRÀCTIQUES:

- MIQUEL J. (1989): QUAESTIONES DOCENCIA DEL DERECHO A TRAVÉS DEL CASUISMO ROMANO.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA:

Lectures recomanades:

1. EL PROBLEMA DE LA SUCESIÓN DE AUGUSTO DE JOAN MIQUEL
2. LA RECEPCIÓN DEL DERECHO ROMANO EN EUROPA CENTRAL DE ANDREAS WACKE
3. CIENCIA JURIDICA EUROPEA Y DERECHO COMUNITARIO: IUS ROMANUM, IUS COMMUNE. COMMON LAW. CIVIL LAW. DE ANTONIO FERNANDEZ DE BUJAN.
4. APORTACION DEL DERECHO ROMANO AL PROCESO DE ELABORACION DEL DERECHO DE LA UNION EUROPEA DE FEDERICO FERNANDEZ DE BUJAN.

TAULA CRONOLÒGICA DE LA HISTÒRIA DEL DRET ROMÀ

EN ELS SEGÜENTS MANUALS ES TROBARÀ UNA CRONOLOGIA DELS FETS MÉS RELLEVANTS DEL DRET ROMÀ:

- HISTORIA DEL DERECHO ROMANO DE JUAN MIQUEL
- TEXTOS DE DERECHO ROMANO DE RAFAEL DOMINGO Y OTROS, pàg. 482 i següents.
- MANUAL DE DERECHO ROMANO DE CÉSAR RASCÓN, pàg. 335 i següents.
- HISTORIA Y FUENTES DE DERECHO ROMANO DE JAVIER PARICIO, pàg. 219 i següents.

Mitjançant el programa sakai es pot accedir a tots els materials que es faran servir: casos pràctics , programa de l'assignatura, esquemes complementaris i articles recomanats. És de molta utilitat la Web de dret romà també introduïda en el programa (recursos) sobre tot per aprofundir en la part deL dret processal.